

РЕГИОНАЛНАТА СОРАБОТКА УСЛОВ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЕВРОАТЛАНТСКИТЕ СТРУКТУРИ

Регионот во кој живееме денес веќе не е истиот регион од пред неколку години. Ако некогаш зборувате војна, етничко чистење и конфликт доминираа во вокабуларот, сега се зборува за соработка, солидарност и интеграција во ЕУ и во НАТО. Денес Балканот е далеку постабилен регион од Балканот од пред само неколку години. Македонија стана кандидат за членство во ЕУ, Хрватска ги почна преговорите за пристапување во Унијата. Но, сè уште се присутни определени неизвесности во нашиот регион од аспект на финалниот статус на Косово, иднината на Босна и Херцеговина, иднината на државната унија меѓу Србија и Црна Гора.

Кои се резултатите на оваа трансформација на Балканот од аспект на безбедносните предизвици?

"Според мене - вели Никола Димитров, национален

координатор за интеграција на Република Македонија во НАТО и претставник на Министерството за надворешни работи - тоа е видливото опаѓање на традиционалните ризици, чии носители беа држави или етнички заедници. Дел од прашањата кои беа во контекст на финалниот статус на Косово сè уште се предмет на легитимна грижа поради големите разлики меѓу Белград и Приштина во смисла на определени прашања кои едната или другата страна повремено ги иницира, како што се, иднината на северниот дел на Косово, на Република Српска во Босна и Херцеговина. Од друга страна, кога веќе зборуваме за предизвици, и нашиот регион, како и останатиот дел од светот, има проблем со пост-модерните или глобалистичките закани, чии носители не се држави или етнички заедници, туку транснационални групи и криминални мрежи. Зборувам за организираниот криминал, трговијата со дрога, со оружје, со луѓе итн... Причините за менувањето

НИКОЛА ДИМИТРОВ, НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР ЗА ИНТЕГРАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО НАТО

■ Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

ВОЈНИТЕ И ЕТНИЧКИТЕ ЗА БАЛКАНСКИ ВЛЕ

Почнуваат преговори за конечниот статус на Косово, наскоро ќе се одржи референдумот во Црна Гора за заедничката држава со Србија, Босна и Херцеговина ја очекува преуредување на Федерацијата. Хрватска засилено чекори кон евроатлантските структури, со амбиции да стане членка на НАТО на следниот Самит. Албанија е членка на Партнерството за мир, во делот на реформите на Армијата не покажува некои особено добри резултати. На Македонија ѝ се препорачува да ги засили реформите во одредени сфери, од неа се очекуваат засилени напори во борбата против организираниот криминал... за да ги почне преговорите за членство во ЕУ...

на нашиот регион, трансформацијата кон стабилност, е резултат на заемното влијание на неколку фактори, пред сè, посветеноста на политичките елити на реформи засновани на вредностите или на стандардите на демократијата, водењето на правото, пазарната економија и човековите права. Тоа е регионална соработка меѓу држави кои задоволуваат една цел - членство во ЕУ и во НАТО. И нема подобар пример за тоа од Јадранската

повелба и соработката меѓу Македонија, Албанија и Хрватска која во изминативе три години исклучително е интензивирани".

ЗАМОРЕНОСТ

Во последно време дел од државите зборуваат за замореност но, исто така, и државите и народите на Балканот се изморени од транзицијата.

"Пред помалку од 5 години - додава Димитров - и Македонија беше корисник на неколку сукцесивни, иако мали НАТО-мисии и една мисија на ЕУ. Сите беа во функција на стабилизирање на меѓуетничките односи. По имплементацијата на длабоките реформи предвидени со Рамковниот договор, за Македонија се зборува како за успех на Балканот. Минатиот октомври претседателот на САД, Џорџ Буш, во неговата изјава за јавноста укажа дека Македонија му покажува на светот како луѓе од различно етничко потекло можат мирно да живеат заедно во демократија. Во последниот извештај на Меѓународната комисија за Балканот се вели дека прогресот на Македонија по 2001 година покажува дека ако конститутивните прашања се решени и ако постои опиплива, видлива и реална ев-

АКО ВО 2007 ГОДИНА ДОБИЕМЕ ДАТУМ ЗА ПРЕГОВОРИ СО ЕУ, ВО 2012 БИ БИЛЕ НЕЈЗИН ЧЛЕН, ЕСАД РАХИЌ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОБРАНИСКАТА КОМИСИЈА ЗА ОДБРАНА И БЕЗБЕДНОСТ

нашата ситуација е перфектна, кога се работи за реформи секогаш има простор и за повеќе и за подобро. Мојата порака е дека Македонија знае што треба да направи, и таа ќе го заврши својот дел. Знаеме колку се важни претстојните парламентарни избори и она што сепак е добар сигнал, тоа е консензусот ме-

ѓу нејзините најважни трансформации досега беше токму проширувањето. Земјите од Централна и од Источна Европа имаат можност да работат на своите пазарни економии, демократии, токму поради реалната перспектива за членство во НАТО. Затоа верувам дека врз основа на нашиот прогрес, како и на

исто така, и Алијансата има интерес за ново проширување во регионот на Балканот. Тоа ќе го зголеми регионот на стабилност, ќе овозможи натамошно зголемување на економскиот раст и воопшто прогрес и ќе биде добра основа за зголемување на воените контрабуции во НАТО операциите од страна на Македонија, Албанија и Хрватска. Од друга страна, успехот на Македонија ќе биде поттик за земјите кои се поназад да го зајакнат реформскиот курс и да го следат нашиот пат", истакна Димитров на трибината на тема "Регионалните аспекти на безбедноста и одбраната на РМ.

ПАТОКАЗ

Есад Рахиќ, претседател на Собраниската комисија за одбрана и безбедност, потенцира дека е тешко да се дефинира поимот регион, бидејќи тоа не е само географско прашање, туку повеќе е прашање врзано со политика, економија, општество, култура и со безбедност. Иако не се согласува со терминот Западен Балкан, бидејќи не геотоизирал, сепак го употребува овој термин затоа што тој се користи во сите официјални документи. Зборувајќи за меѓународното ангажирање во регионот, вели дека е

"ЧИСТКИ" ВО ЗАБОРАВ 3 ВО НАТО И ВО ЕУ!

ропска перспектива, тогаш балканските општества имаат перспектива да излезат од кругот на нестабилноста и несигурноста. Во оваа смисла нашата прва контрибуција кон стабилност во регионот, кон европската стабилност и кон грижите на НАТО-алијансата е грижење за стабилноста дома. Денес Македонија активно придонесува за стабилноста и далеку од своите граници".

"Не можам да кажам дека

ѓу сите политички партии дека овие избори мора да бидат слободни, демократски и најдобри кои Македонија ги имала. Кога една држава бара од својот народ да поддржува политика на реформи, тогаш логично е да се очекува признание за нив. Како идна членка на НАТО Македонија ја разбира неопходноста од трансформација на Алијансата во смисла на зголемување на капацитетите и отворање нови партнерства. Ме-

останатите членки на Акциониот план за членство, нашите партнери Албанија и Хрватска, следниот Самиот во Рига во ноември ќе значи двосмислена порака, која ќе води кон членство во следниот круг на проширување, не само заради Македонија, туку и заради Балканот и Алијансата. Јасно е дека Македонија, како и другите земјо-кандидати за членство во НАТО, имаат интерес тоа што побрзо да се реализира но,

особено важно да се истакнат две димензии.

"Првата, краткорочна, беше ангажирањето на НАТО во обид да ги запре воените дејства, да им понуди на земјите патоказ за стабилна и просперитетна иднина, која може да се задржи со членство во Унијата. НАТО направи обид да ги охрабри регионалните активности во рамките на Партнерството за мир и на Евроатлантскиот совет. Земајќи ги предвид пробле-

мите со кои се соочуваат земјите од Балканот и сè уште нерешените проблеми меѓу нив, НАТО реши да ги интензивира и да ги прошири своите активности со овој регион, пред сè, да ги вклучи земјите од Јадранската група во своето семејство, а потоа Босна и Херцеговина и Србија и Црна Гора што поскоро да бидат дел од Програмите за партнерство за мир. Следно што треба да го направи Алијансата е да обезбеди поголема финансиска помош за Партнерството за мир и за Евроатлантскиот партнерски совет, како и да го охрабри дијалогот и да придонесе за намалување на меѓуетничките тензии. Охрабрувањето на регионалната соработка е значајна димензија на политиката на Унијата кон регионот, која беше и политички и финансиски поддржана преку донации и долгорочни стратегии. Од нашето возење во втора и понекогаш во трета брзина да преминеме во четврта, за да завршиме и да станеме она што е главна цел на РМ, а верувам и на нашите соседи - полноправни членови на НАТО, пред сè, на ЕУ", вели Рахиќ.

Тој објаснува дека Процесот на стабилизација и асоцијација воспоставил нова форма на односи за земјите од т.н. Западен Балкан, кој ги поддржува овие земји во нивните подготовки за членство во ЕУ, во комбинација со три главни инструменти: договори за стабилизација и асоцијација, трговски мерки и значителна финансиска помош. Особено охрабрување за овие земји дојде од Самитот во Солун во 2003 година, кој им даде надеж за нивна европска перспектива. Меѓутоа, тој Самит побара од државите кои се обврзаа за поголема меѓусебна соработка за клучните прашања, да се интензивираат борбата против организираниот криминал, корупцијата, развојот на регионалната инфраструктурна мрежа и либерализирање на трговските режими. Најголем дел од меѓународните активности доаѓаат од Пактот за стабилност, тој да

биде комплементарен со Процесот на стабилизација и асоцијација. Главна активност на Пактот за стабилност беше да ги охрабри регионалните иницијативи, соработка на трите приоритетни подрачја - демократизација, економски развој и безбедност.

"Што се однесува до регионалната соработка меѓу земјите од регионот процесот на соработка во Југоисточна Европа последните години се прошири и покажа потенцијал за решавање на меѓусебните проблеми. Членки на овој процес се Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Србија и Црна Гора, Македонија, Романија, Бугарија, Грција и Турција. Во сферата на безбедноста овие држави се обврзаа дека ќе ги почитуваат меѓународните граници и ќе ги решаваат недоразбирањата по мирен пат. Друга форма е соработката, тоа е Јадранската група (трите потписнички Македонија, Албанија и Хрватска), не е значајна само во однос на членството, туку и соработката во однос на справувањето со регионалните и безбедносните проблеми, корупцијата, организираниот криминал, нелегалната трговија, безбедноста на границата. Паралелно со регионалната соработка треба да се одвива и процесот на сеопфатни внатрешни реформи, заокружување на реформите во одбраната, модернизација на вооружените сили и сл.", потенцира Рахиќ.

Каква е безбедносната состојба на земјите во регионот?

"Овие држави подолг период се соочуваат со одредени проблеми. Транзицијата ги измори граѓаните на РМ и го намали ентузијазмот и нашите желби. Во Македонија 95 отсто од граѓаните се за НАТО, а повеќе од 90 за поддршка за ЕУ. Она што сега се случува: почнуваат преговори за конечниот статус на Косово, наскоро ќе се одржи референдум во Црна Гора за заедничката држава со Србија, Босна и Херцеговина ја очекува преуредување на Федерацијата, а она што на

Македонија ѝ се препорачува е да ги засили реформите во одредени сфери, да ги почне преговорите за членство во ЕУ. Хрватска, особено со предавањето на Готовина на меѓународниот Трибунал во Хаг, засилено чекори кон евроатлантските структури, со амбиции да стане членка на НАТО на следниот Самит. Ги почна преговорите со ЕУ, за кои мисли дека ќе завршат успешно во 2009 година. Албанија е членка на Партнерството за мир, во делот на реформите на Армијата не покажува некои особено добри резултати. Од нас се очекуваат засилени напори во борбата против организираниот криминал. ЕУ е присутна и на Косово од почетокот на регионалните напори за негова стабилизација преку Канцеларијата за хуманитарна помош, Европската агенција за реконструкција, како дел од мисијата на УНМИК, задолжена за ревитализација на економските активности и создавање услови за слободна трговија. Почнатите преговори за финалниот статус на Косово претставуваат уште еден тест за меѓународната заедница и регионот. Сè додека не се реши статусот на Косово, НАТО-мисијата мора да одржува поголем контингент кој би го неутрализирал евентуалното насилство", коментира Рахиќ.

Инаку, патот на Македонија за членство во НАТО почна во декември 1993 година, кога Собранието донесе одлука за влегување на нашава држава во членството на Алијансата. Како земја аспирант за членство во НАТО, на 15 декември 1995 година Македонија пристапи кон иницијативата Партнерство за мир и стана негова 27 членка. Особено е битен нашиот статус земја-кандидат за ЕУ, од Комисијата добивме позитивна оценка во која се кажува што треба да биде наш приоритет.

"Доколку до 2007 година добиеме датум за преговори, преговорите ќе траат 3-4 години, и до полноправно членство би дошле до 2012 година. Тоа е реална оптимис-

тичка варијанта, доколку ги завршиме домашните работи можеме да бидеме и она што фактички сме, член на европското семејство. Реформите кои ги правиме под покровителство на нашите пријатели од страна, лично не ги сфаќам како реформи кои ние треба да ги направиме за да бидеме таму членки, самото членство во НАТО и во ЕУ не ни значи ништо ако не ги правиме заради нас самите. Свесен сум дека како Македонија сме подготвени. Соработката продолжува и се надевам дека делегациите на земјите од Јадранската повелба и како делегации во Асамблејата на НАТО, на парламентарното Собрание, кое треба да се одржи во Париз од 26 до 30 мај, ќе донесеме посебна Резолуција која не е обврзувачка, меѓутоа има одредено влијание до Советот на министри на членките на НАТО за на следниот Самит во Рига да дадат сигнал, со кој ќе може да се гарантира членство, доколку ги завршиме нашите обврски, кои сме ги зацртале", вели Рахиќ.

Д-р Март Родес, професор од Европскиот центар за безбедносни студии "Џорџ К. Маршал-Скопје", вели:

"Југоисточна Европа е регион со значително помала популација. Мислам дека овој регион повеќе од било кој друг имаше удар на трансатлантскиот однос, особено на односот меѓу САД и Европа во минатите 15 години. Америка ја презема главната улога во севкупната програма на северноатлантското партнерство за овој регион. Со терористичките напади во Њујорк и во Вашингтон, САД пополека и го отстапува местото на Европа на Балканот и се концентрираа кон други земји. Во периодот на конфликтот во Македонија, САД и Европа со заеднички сили помогнаа да се задржи стабилноста, која сè уште е минимално незадоволувачка, но сепак е пример за другите држави и треба да се продолжи соработката која директно влијае за влез во НАТО и во Европската унија".